SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
KSIĄŻĘCO-METROPOLITALNEGO KOMITETU POMOCY DLA DOTKNIĘTYCH KLĘSKĄ bezrobocia

Na skutek odezwy Księcia Arcybiskupa Krakowskiego już od początku r. 1926 zaczęły płynąć składki, które umożliwiały Związkowi Komitetów Parafjalnych Opieki nad Ubogimi wydawanie bezpłatnych obiadów bezrobotnym w Krakowie. Pragnąc tę akcję ujednostajnić, postanowił Ks. Arcybiskup powołać szerszy Komitet, którego zadaniem było uzyskanie większych funduszów w celu otoczenia opieką bezrobotnych nietylko w Krakowie samym, lecz w miarę możności także w centrach przemysłowych archidjecezji krakowskiej. Myśl Ks. Arcybiskupa doznała poparcia ze strony pana Witolda Ostrowskiego, wówczas komisarza rządowego, oraz Prezydjum Miasta, które postanowiło podwyższyć czasowo ceny biletów tramwajowych i elektryczności, ażeby z uzyskanych w ten sposób funduszów umożliwić zarobek bezrobotnym. Użyciem funduszów uzyskanych z tego źródła zajęło się wyłącznie miasto.

Zawiązany dnia 9 lutego 1926 Książęco-Metropolitalny Komitet pomocy dla dotkniętych klęską bezrobocia (K. M. K.), którego Wydział Wykonawczy składał się z Księcia Arcybiskupa Sapiehy jako przewodniczącego, prof. Emila Godlewskiego jun. jako wice-prezesa, Prezesa Izby Skarbowej Dr. Józefa Gregera jako skarbnika i Dr. Jana Górskiego jako sekretarza, uzyskał dzięki staraniom p. inż. Barwicza Prezesa Krakowskiej Dyrekcji Kolejowej, znaczniejsze dochody z dodatkowych biletów kolejowych— pozatem otrzymał subwencję z Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej oraz z Prezydjum miasta Krakowa. Wszystkie inne fundusze oraz dary w naturze zawdzięczał Komitet ofiarności mieszkańców Krakowa i Archidjecezji krakowskiej.

Akcja Komitetu w Krakowie przedstawia się następująco: Od 15 stycznia do 18 kwietnia 1926 roku wydano ogółem 244.524 bezpłatnych obiadów, w tern 45.638 obiadów dla pracowników umysłowych (kuchnie przy ul. Franciszkańskiej 4 i przy ul. św. Krzyża 7) oraz 198.886 obiadów dla fizycznie pracujących (kuchnie SS. Albertynek, Kat. Zw. Polek przy ul. Bożego Ciała, SS. Miłosierdzia przy ul. Warszawskiej, OO. Dominikanów, SS. Felicjanek i Czerwonego Krzyża w Domu Żołnierza przy ul. Mogilskiej), czyli przeciętnie około 3.500 obiadów dziennie. Poza obiadami opłacanemi przez K. M. K., Kuchnia Czerwonege Krzyża, którą zajmowała się pani Ministrowa Dudekowa, wydawała 30 obiadów dziennie własnym kosztem.

Członkowie Komitetów parafjalnych badali stosunki każdego zgłaszającego się po obiady i po sprawdzeniu istotnej potrzeby, dawali bony (po 7 tygodniowo na osobę), za które kuchnie wydawały obiady. Panie z Komitetów parafjalnych wraz z p. Rychłowską miały nadzór nad kuchniami. Komitet Ks. Metropolitalny płacił kuchniom za obiad mięsny 70 gr., za obiad jarski zaś 35 gr. Obiad jarski składał się z zupy i dwóch jarzyn.

ZESTAWIENIE RACHUNKOWE DO 31/V 1926.

Przychód

Dary	49.985	Zł.	17 gr.
Dyrekcja Kolei Państw.	30.537	»	65 »
Min. Pracy i Opieki Społ.	15.000	»	— »
Magistrat Kraków	6.000	»	— »
Razem	101.522	Zł.	82 gr.

Rozchód

Obiady	99.788	Zł.	05 gr.
Dyrekcja Kolei Państw, (druki)	455	»	— »
Administracja (pomocnicza siła pisarska, drukiit.p.)	425	»	55 »
	100.668	Zł.	60 gr.
Saldo	854	»	22 »
Razem	101.522	Zl.	82 gr.

Komisja rewizyjna, złożona z ks. Kanonika Domasika, p. Makowskiego, dyrektora oddz. Banku Polskiego i p. Adama Szarskiego przeprowadziła szkontrum ksiąg i stwierdziła zupełną ich zgodność.

W połowie kwietnia 1926 r., gdy z nastaniem wiosny łatwiej było o zarobek dla osób fizycznie pracujących, akcję obiadową przerwano, pozostałe zaś fundusze przelano na rzecz Sekcji Opieki nad choremi dziećmi bezrobotnych, w skład której weszli: Prof. Emil Godlewski jun., Ks. Rektor Lorek i p. Bronisław Kwiatkowski, Naczelnik wydziału w krakowskim urzędzie wojewódzkim. Sekcja umożliwiła 11 dzieciom pobyt w schroniskach leczniczych w Zakopanem i w Rabce (razem 688 dni leczenia). Nadto 34 dzieci pochodzących z rodzin bezrobotnych wysłano do kolonij wakacyjnych. Wydatki Sekcji przedstawiają się jak następuje:

Schronisko lecznicze U. J. w Zakopanem	2.963 Zł.
Rabka	55 »
Sekcja ochrony dzieci Katol. Zw. Polek	1.080 »
Filja Zakł. wychów, im. Ks. Siemaszki w Czernej	1.423 »
Tow. ochrony młodzieży—Jeleśnia	283 »
Razem . . .	5.804 Zł.

Ponieważ wśród osób pracujących umysłowo nędza była wielka, rozpoczęto znowu akcję obiadową, począwszy od maja 1926 r., jednakże tylko dla tej kategorji pracowników. W dwóch kuchniach (przy ul. św. Krzyża i przy ul. Franciszkańskiej) wydawano więc obiady po cenach zniżonych. W istocie, stołownik płacił 25 gr. za obiad mięsny, a 15 gr. za jarski, K. M. K. zaś dopłacał 50 gr., względnie 25 gr. do każdego obiadu. Tylko rodziny, które nawet tych drobnych kwot uiszczać nie mogły, otrzymywały obiady bezpłatne.

Od 20-go maja do 1-go października 1926 wydano obiadów:

mięsnych	21.552
jarskich	25.578

czyli ogółem 47.130 (w tern około 13.000 bezpłatnych), a zatem dziennie około 400 obiadów (w tern około 140 bezpłatnych).

Według poszczególnych zawodów korzystali z obiadów:

Urzędnicy	rodzin	115	osób	278
Nauczyciele i nauczycielki	»	23	»	34
Handlowcy i agenci	»	39	»	70
Artyści, aktorzy i t. p.	»	10	»	31
Wdowy po lekarzach, urzędnikach i t. p.	»	8	»	22
Technicy budowlani, dozorcy robót i t. d.	»	4	»	14
Różni	»	29	»	50
Razem . . .	rodzin	228	osób	499

Ponieważ akcja ta finansowo opierała się głównie na subwencji rządowej i na jednorazowym datku ze strony Miasta (3.000 ZŁ), gdy Ministerstwo pracy i Opieki Społecznej odmówiło dalszej pomocy, musiano z dniem 1 października 1926 r. zaprzestać wydawania obiadów. Rozpacz wśród stołowników była wielka, gdyż dla wielu z nich obiady te są istotnie podstawą egzystencji. Dopiero dzięki usilnym staraniom p. Senatora Godlewskiego w Warszawie, przy życzliwem i energicznem poparciu p. Wojewody Darowskiego, Ks. Metropolitalny Komitet uzyskał znowu jednorazową subwencję rządową. Uzupełniona obiecaną pomocą ze strony Zarządu Miasta (wypłaconą w styczniu 1927 r.), umożliwiła ta kwota ponowne uruchomienie akcji obiadowej.

Od 1-go listopada do 31-go grudnia 1926 wydano:

Obiadów mięsnych	8.609
» jarskich	10.557
Razem . . .	19.166

(w tern około 6.600 bezłatnych).

ZESTAWIENIE RACHUNKOWE OD 1/VI DO 30/XII 1926.

Przychód

Saldo	854 Zł.	22 gr.
Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej	28.000 »	— »
Gmina m. Krakowa	3.000 »	— »
Dary	3.615 »	35 »
% od pieniędzy w banku	88 »	87 »
Razem . , ,	35.558 Zł.	44 gr

Rozchód

Obiady.. . . 26.193 Zł. 05 gr.
Sekcja dziecinna.. 5.804 » 22 »
Zwrot mylnie pobranej kwoty.. 50 » — »
Administracja.. . . 369 » — »

32.416 Zł. 27 gr.

Saldo 31 XII .. . 3.142 » 17 »

Razem . . . 35.558 Zł. 44 gr.

W 1927 r. wydawano w dalszym ciągu obiady dla pracowników umysłowych, przyczem Związek Komitetów Parafjalnych jak poprzednio zajmował się organizacją całej akcji. Konieczne fundusze na ten cel otrzymywał K. M. K. głównie z Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, aczkolwiek Gmina Miasta Krakowa przyczyniała się również do utrzymania rozdawnictwa obiadów.

ZESTAWIENIE RACHUNKOWE OD 1/1 DO 30 VI 1927.

Przychód

Saldo z 31/XII 1926 narach. P. K. O. 200 Zł.. .
» » » » » » B. Oosp. Kraj. 2.942'17 Zl . [3.142 Zł. 17gr.
Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej . . . . 22.000 » — »
Gmina m. Krakowa .... 5.000 » — »
Dary (przez Izbę Skarbową)................................... . 80 » 50 »

Razem . . . 30.222 Zł. 67 gr.

Rozchód

Obiady.. 29.640 Zł. 80 gr.
Administracja (pomocnicza siła pisarska, druki i t.p.) 555 » 15 »

30.195 Zł. 95 gr.

Saldo 30/VI . „ P. K. O. 25,02 1
B Qosp Kraj.] 70....................................... | 26 » 72 »

Razem . . . 30.222 Zł. 67 gr.

Dług w kuchniach i t. p. 1 /VII 1927 wynosi 2.285 Zł. 25 gr.

Od 1-go stycznia do 30-go czerwca 1927 wydano obiadów:

mięsnych . . 30.062
jarskich . . . 34.898

ogółem . 64.960

Od 20 kwietnia do 1 maja 1927 musiano przerwać wydawanie obiadów z powodu braku funduszów. Liczba obiadów wydawanych dziennie wynosiła przeciętnie 420 w ciągu pierwszych sześciu miesięcy b. r. Z powodu coraz cięższych warunków finansowych u wielu rodzin, musiano powiększyć liczbę obiadów bezpłatnych, tak że obecnie wynosi ona prawie połowę liczby ogólnej.

W dniu 18 lipca 1927 r. przeprowadziła Komisja szkontrująca szkontrum ksiąg Komitetu za okres czasu od 1/VI 1926 do 1,/VII 1927 i stwierdziła zupełną ich zgodność.

* * *

Wszystkim osobom i instytucjom, które pracą i ofiarami przyczyniły się do ulżenia losu bezrobotnych, składa Książęco-Metropolitalny Komitet gorącą podziękę, w szczególności zaś Ministerstwu Pracy i Opieki Społecznej oraz Panu Wojewodzie Darowskiemu, który tak skutecznie popiera u Rządu akcję obiadową dla pracowników umysłowych, pozbawionych zajęcia i zarobku.

Kraków, lipiec 1927 r.

Wydział Wykonawczy K- M. K-

KRAKÓW - DRUK W. L. ANCZYCA I SPÓŁKI